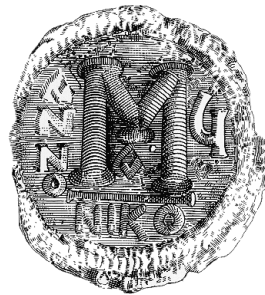

Народна банка на Република Македонија
Дирекција за истражување

Месечна информација

02/2009

март, 2009 година

С О Д Р Ж И Н А

1. ЦЕНИ	3
2. ПЛАТИ.....	6
3. ЕКОНОМСКА АКТИВНОСТ.....	7
4. БИЛАНС НА ПЛАЌАЊА.....	9
5. МОНЕТАРНИ АГРЕГАТИ.....	13
6. КРЕДИТИ НА БАНКИТЕ	16
7. КАМАТНИ СТАПКИ И ДЕВИЗЕН КУРС	18
СТАТИСТИЧКИ ПРИЛОГ	21

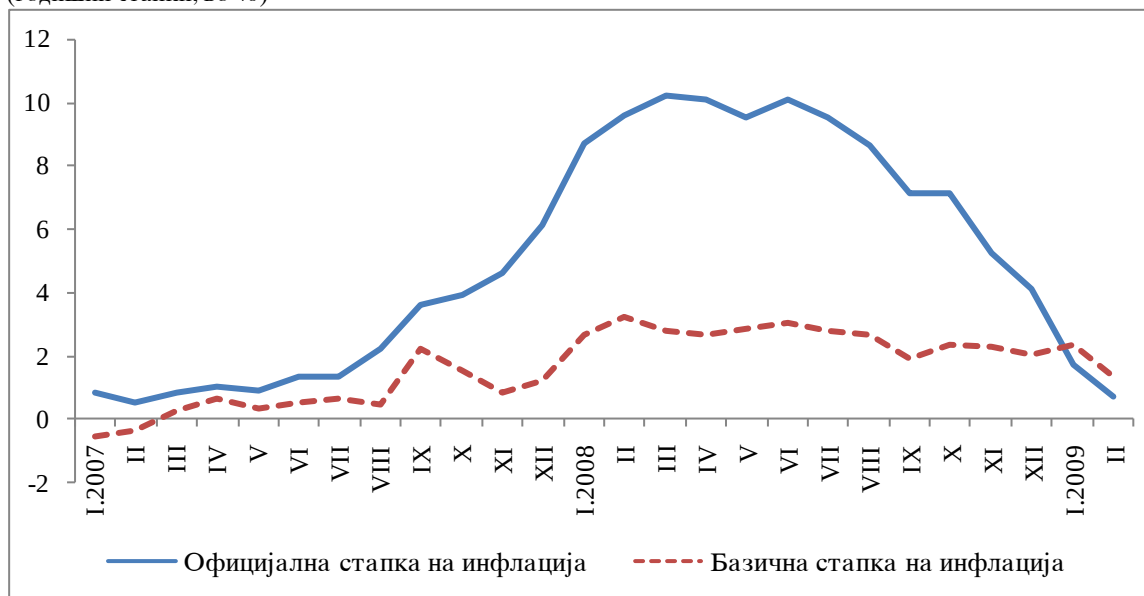
* Месечната информација содржи анализи врз основа на расположливите податоци заклучно со 20.03.2009 година.

1. ЦЕНИ

Месечното намалување на инфлацијата, започнато во претходниот месец, продолжи и во февруари. Така, нивото на потрошувачките цени во февруари 2009 година е пониско на месечна основа за 0,2%, што главно се објаснува со падот на цената на прехранбените производи, пред сè на свежото овошје, свежиот зеленчук и на млекото. **На годишна основа**, стапката на инфлација бележи постојано забавување и во февруари изнесува 0,7% (во јануари 2009 година изнесуваше 1,7%), главно поради високата споредбена основа и забавениот раст на цените на храната. **Во просек**, во првите два месеца на 2009 година, инфлацијата изнесува 1,2%, што претставува значајно забавување на динамиката на просечен раст на цените. Притоа, во првите два месеца, врз просечната инфлација ефект имаше зголемувањето на цената на електричната енергија за домаќинствата (во ноември 2008 година), како и зголемените цени на одделни категории кај храната (месото и житните производи). Растот на цените кај овие категории, делумно беше неутрализиран преку значајниот дефлациски ефект на пониските цени на нафтените деривати.

Во февруари 2009 година беше забележано забавување на базичната инфлација (којашто ги исклучува цените на храната и енергијата¹), при што годишната стапка изнесува 1,3% (наспроти 2,3% во јануари), што се должи на намалувањето на цените на сообраќајните средства, на забавениот пораст на цените на храната и пијалациите во рестораните и на станарината. Доколку од индексот на потрошувачки цени се исклучи само влијанието на храната, годишната промена изнесува 0,8%.

Графикон 1
Остварена и базична инфлација
(годишни стапки, во %)

Извор: Државен завод за статистика на Република Македонија и НБРМ.

¹ Пресметките се правени според новите пондери. ДЗС во јануари 2009 година има извршено мали корекции на пондерите во ценовниот индекс, при што пондерот на категоријата „исхрана“ е зголемен за 2,4 процентни поени (на 40,7%).

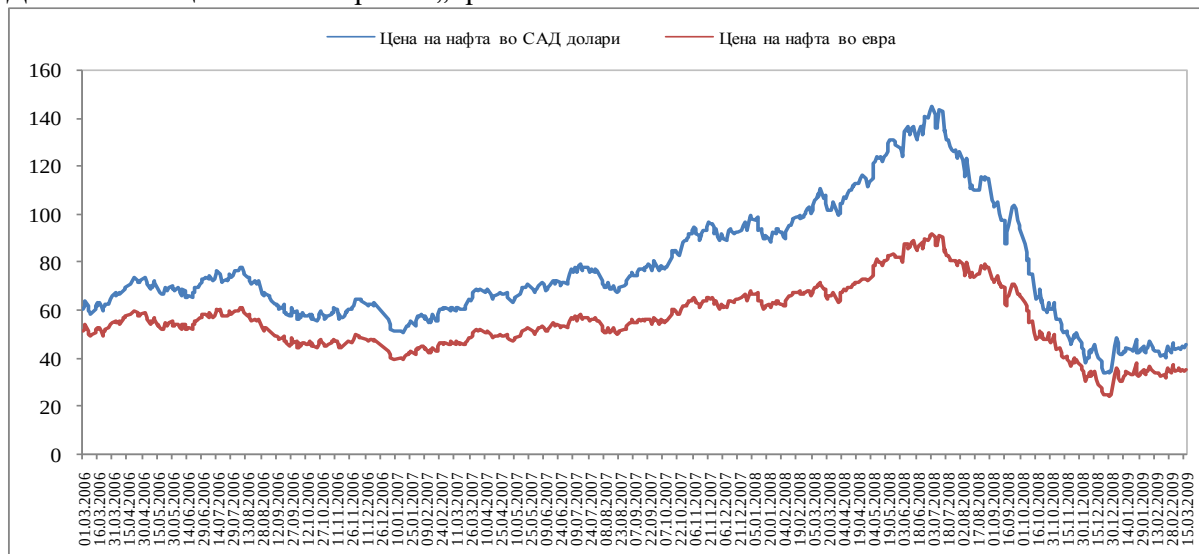
Инфлациските движења во првите два месеца на годината покажуваат дека патеката на инфлацијата во овој период е под проектираната. Остварената просечна стапка на инфлација од 1,2% во февруари е значително под стапката проектирана за првиот квартал од 2% (вакво отстапување има и кај годишната инфлација, којашто за март 2009 година е проектирана на 1,5%). Ваквите отстапувања, во голема мера можат да се објаснат со побрзото намалување на цените на нафтата на светските берзи и побрзото забавување на цените на храната. Во услови на ризици за поголемо забавување на домашната побарувачка во однос на очекуваното, како и поголемо намалување на притисоците од увозните цени, ризиците околу проекцијата на инфлацијата се во насока на остварување пониска инфлација од проектираната.

Цената на суровата нафта на светските берзи во февруари 2009 година бележи умерено намалување, при што просечната цена на нафтата од типот „брент“ изнесуваше 43,24 САД-долари за барел, забележувајќи месечен пад од 3,6%, додека во однос на просечната цена во февруари 2008 година таа е пониска за 54,4%. Главна причина за месечното намалување на цената на нафтата и понатаму е намалената побарувачка, а врз падот на цените на нафтата во овој период делуваа и објавените податоци за намалена економската активност во Јапонија во четвртиот квартал, како и податоците за падот на индустриското производство и станбената изградба во САД во јануари 2009 година². Од друга страна, во првите две недели на март 2009 година имаше умерено зголемување на цената на нафтата, при што во просек таа изнесуваше 44,2 САД-долари за барел, така што во однос на просекот од последните две недели на февруари 2009 година е повисока за 4,7%. Овие промени, главно се под влијание на шпекулативни најави за редуцирање на производствените квоти од страна на ОПЕК на редовниот состанок одржан на 15 март 2009 година (на овој редовен состанок во Виена земјите-членки на ОПЕК одлучија производствените квоти да останат непроменети). Во анализираниот двонеделен период денарот депрецира во однос на САД-доларот за 0,6% (48,53 денари/САД-долар, наспроти 48,26 денари/САД-долар). Согласно со ваквите движења на нафтата и на девизниот курс во однос на САД-доларот, Регулаторната комисија за енергетика на седницата одржана на 16.03.2008 година донесе одлука за зголемување на рафинериските и на малопродажните цени на нафтените деривати во просек за 5,9%, односно за 3,5% (со различен ефект кај одделните видови нафтени деривати).

² Агенција за статистички податоци во врска со нафтата на САД, Енерги информејшн администрејшн (Energy Information Administration), Оил маркетер (Oil marketer) и Оил маркет рипорт (Oil market report).

Графикон 2

Движење на цената на нафтата „брент“

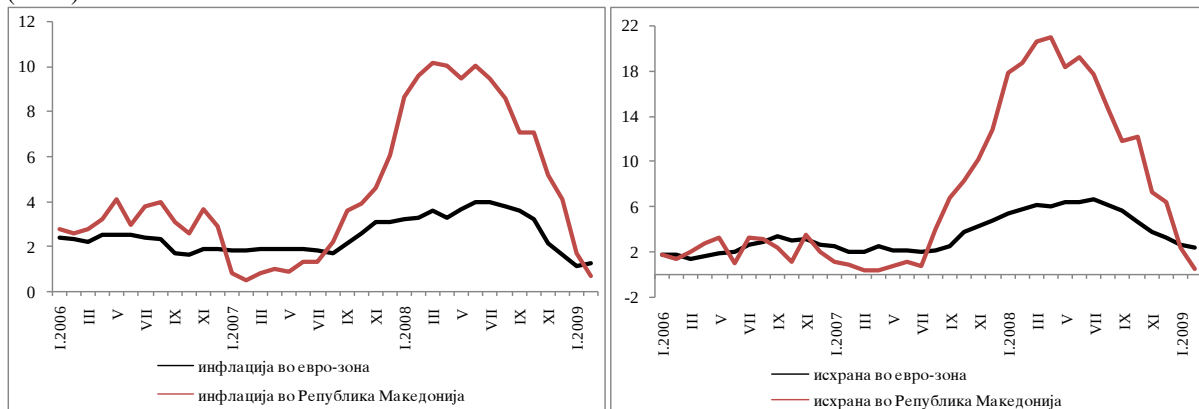

Извор: Управа за информации за енергетиката (The Energy Information Administration) - статистичка агенција на Министерството за енергетика на САД.

Во февруари 2009 година, годишната стапка на инфлација во евро-зоната³ изнесуваше 1,2% и главно произлегува од умерениот раст на цените на храната, електричната енергија и гасот, коишто делумно беа неутрализирани од дефлацискиот ефект на горивата за транспорт. Стапката на базичната инфлација, којашто ги исклучува цените на храната и енергијата изнесуваше 1,7%. Потрошувачките цени во евро-зоната во февруари беа повисоки за 0,4% од претходниот месец, што во целост се должи на зголемените цени на горивата за транспорт, на пакет-аранжманите и на облеката. Имајќи ја предвид економската контракција во евро-зоната и постојаното намалување на инфлацијата од август 2008 година, ЕЦБ во неколку наврати ја намали каматната стапка. Притоа, на 5 март ЕЦБ донесе одлука за дополнително намалување на каматните стапки за 0,5 процентни поени, што стапи на сила на 11 март 2009 година.

Графикон 2

Годишни стапки на инфлација и цени на исхрана во евро-зоната и во Македонија (во %)

Извор: Еуростат и ДЗС.

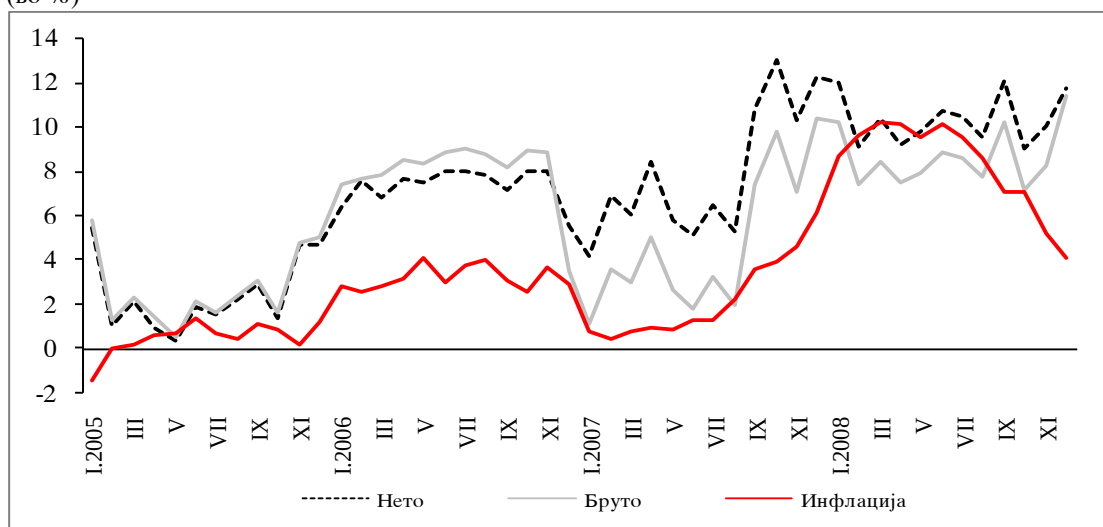
³ Претходен податок.

2. ПЛАТИ

Во декември 2008 година, просечната исплатена нето и бруто-плата (вклучувајќи ги и заостанатите исплати) забележаа идентичен номинален месечен пораст од 3%, што во услови на месечна инфлација од 0,3% претставува реален пораст на нето и бруто-платата за 2,7%. Месечниот пораст на платите е присутен во сите три сектори на економијата: кај земјоделството за 12,3%, кај индустријата за 4,8% и кај услугите за 4,0%. На годишно ниво, номиналната просечна исплатена нето и бруто-плата бележат стапки на раст од 11,7% и 11,4%, соодветно⁴, но реалните промени се пониски (раст за 7,3% кај нето и 7% кај бруто-платата).

Графикон 4

Годишни стапки на раст кај платите и инфлацијата
(во %)

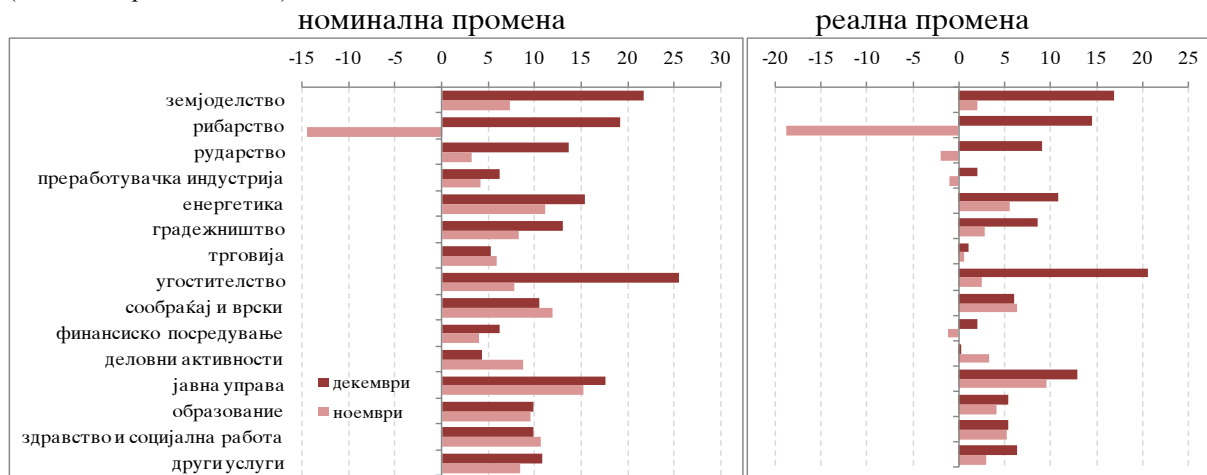
Извор: Државен завод за статистика на Република Македонија.

Анализирано по одделни дејности, номинален годишен пораст на нето-платите е забележан во сите дејности, при подинамичен раст кај нето-платите во услужниот сектор (пред сè хотели и ресторани и јавната управа и одбрана), како и кај нето-платите во земјоделството. Во 2008 година, просечната нето-плата по вработен е повисока за 10,4% во однос на 2007 година, додека реалниот пораст изнесува 1,9% .

⁴ Пониската стапка на раст кај бруто-платата се должи на намалувањето на стапката на персонален данок на доход во јануари 2008 година.

Графикон 5

Просечна нето-плата по сектори
(годишни промени, во %)

Извор: Државен завод за статистика на Република Македонија.

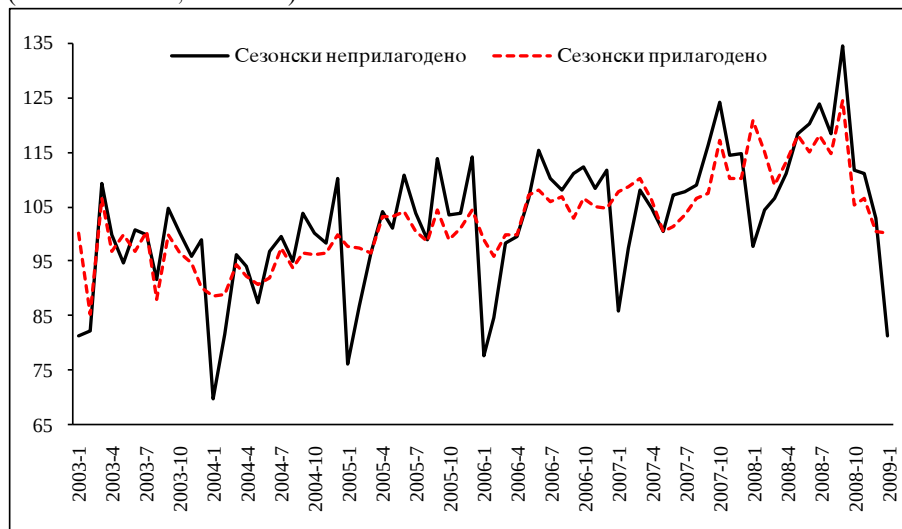
3. ЕКОНОМСКА АКТИВНОСТ

Трендот на намалување на обемот на индустриското производство продолжи и во јануари 2009 година, со месечен пад на производството од 21,1%. Високиот пад во голема мера е од сезонски карактер, што се потврдува со ниската стапка на пад од 0,4% кај сезонски прилагодените податоци. Во однос на истиот период од претходната година, падот на производството во јануари дополнително се продлабочи и достигна 16,7%, што е највисока стапка на пад во последните шест години. Годишниот пад и понатаму најмногу се должи на намаленото производство на преработувачките дејности (18,7%), но во јануари, заради неработењето на еден значаен рудник, годишно намалување забележа и производството во *рударскиот сектор* (23,7%). Воедно, трендот на годишен пад на производството продолжи и во *енергетскиот сектор* (4,5%).

Засиленото намалување на производството на основни метали (76,6% на годишна основа) и натаму е главната причина за високиот годишен пад на производството во преработувачкиот сектор. Сепак, и кај останатите преработувачки дејности се забележани негативни тенденции, при што во јануари годишно намалување забележаа 14 од вкупно 20 гранки, или 62% од преработувачкиот сектор. Од нив, најзначајно намалување имаат тутунската индустрија (37,5%), индустријата за неметални минерали (35,3%) и рециклажата (97,6%), а позначаен пораст имаат единствено производството на метални производи (40%) и печатењето (1,3 пати).

Графикон 6

Индекс на индустриско производство
(месечни нивоа, 2005=100)

Извор: Државен завод за статистика и пресметки на НБРМ.

Наспроти продолжениот тренд на месечно намалување на индустриското производство, кај останатите сектори од економијата во декември 2008 година се забележани позитивни движења. Во споредба со претходниот месец, сите сектори бележат пораст: прометот во трговијата од 12,2%, сообраќајот во телекомуникациите од 14,5%, а градежништвото од 27,7%. Сепак, состојбата е поинаква ако се гледаат податоците прилагодени за сезонските влијанија, според кои градежништвото има месечен пад (од -0,1%), трговијата има минимален пораст (1,6%), а порастот кај телекомуникациите изнесува 6%. Гледано *во однос на декември од претходната година*, прометот во трговијата бележи намалување (од 11%), растот кај телефонијата продолжува со слично темпо како во претходните месеци (9,3%), додека засилување се забележува кај градежната активност (58,8%).

Графикон 7

Годишни стапки на раст кај одделни сектори од економијата
(во проценти)

Извор: Државен завод за статистика и пресметки на НБРМ.

Реалниот годишен раст на БДП проектиран за првиот квартал на 2009 година изнесува околу 1%. Проекцијата на растот ги зема предвид негативните тенденции во индустрискиот сектор, забавувањето на активноста во трговијата и континуитетот на позитивните тенденции во градежништвото. Сепак, согласно со најновите остварувања во индустријата во јануари 2009 година, коишто значително отстапуваат од очекуваните (висок годишен пад од 16,7%), исполнувањето на проектираната стапка на реален раст е неизвесно. Покрај движењата во индустријата, коишто се главен ризик за остварување пониска стапка на реален раст од проектираната, значајни се и тенденциите во трговијата (сектор што најмногу придонесе за растот на БДП во 2008 година). Забавената активност во овој сектор во последниот квартал на 2008 годината се одрази со годишен пад од 5,1% на вредноста на прометот на тргување, којшто може да добие на интензитет во првиот квартал на 2009 година, согласно со очекувањата за поголемо забавување на потрошувачката. Наспроти овие трендови, коишто делуваат во насока на остварување помал раст од проектираниот, активноста во градежништвото во последниот квартал на 2008 година покажа добри остварувања (годишен раст на вредноста на извршените градежни работи од 31,5%).

4. БИЛАНС НА ПЛАЌАЊА

Влошувањето на условите на размена и експанзијата на домашната побарувачка во првите три квартали на годината, заедно со драстичното намалување на надворешната побарувачка во последниот квартал, во 2008 година доведоа до историски највисок негативен јаз во тековната сметка од 851,2 милиона евра, или пораст од 2,1 пати

во однос на 2007 година. Двојното зголемување на дефицитот на тековната сметка, во најголема мера е последица на зголемувањето на негативното трговско салдо, а во оваа насока делуваше и годишниот пад на нето-приливите врз основа на приватни трансфери. Со тоа, во 2008 година дефицитот во тековната сметка достигна 12,7% од проценетиот БДП, што претставува дополнително продлабочување од 5,5 процентни поени на годишна основа. Во споредба со проценката на билансот на плаќања од ноември 2008 година, остварениот дефицит во 2008 година е на пониско ниво од проектираното (околу 14% од БДП), што главно се должи на понискиот остварен трговски дефицит во однос на очекуваниот.

Глобалната економска криза, како и неизвесноста и неповолните очекувања што таа ги создава во домашната економија, придонесоа за годишен пад на нето-приливите од тековни трансфери во 2008 година од 3,3% (заради намалувањето на приватните трансфери од 5,8% на годишна основа), што претставува прво намалување од 2004 година. Динамиката на приватните трансфери главно е водена од движењето на нејзината основна компонента - нето-ефективата од менувачкото работење, којашто со годишен пад од 9,3% претставува единствен фактор за неповолните движења кај приватните трансфери. Притоа, во услови на нагло растечки трговски дефицит, нето-приливите од приватни трансфери овозможуваат покриеност на трговскиот дефицит од само 53,6%, што претставува значително намалување во споредба со стапката на покриеност од 84,1% од претходната година. Нето-приливите од тековни трансфери се за 22,3 милиони евра пониски од проектираните, главно заради остварените официјални трансфери пониски од очекуваните. Според последните расположливи податоци, во февруари 2009 година, нето-откупот на менувачкиот пазар (како показател за насоката на промена на приватните трансфери) забележа годишен раст од 13,7%. Иако ова претставува значајна промена во однос на остриот пад во декември 2008 година и во јануари, сепак временскиот период е премногу краток за да може да се укаже на пресврт во трендовите и на значајно стабилизирање на очекувањата. Во секој случај, збирниот нето-откуп на менувачкиот пазар од 55,2 милиона евра во првите два месеца е значително понизок од проектираниот за првиот квартал, укажувајќи на помали девизни приливи врз оваа основа, во однос на очекуваните.

Кај категоријата „услуги“ беше забележано врамнотежено билансно салдо, наспроти остварените нето-приливи од 25,5 милиони евра во 2007 година, што во најголем дел се должи на намалените нето-приливи врз основа на инвестициски работи во странство и зголемените нето-одливи од транспортни услуги (за 35,1% и 20,2%, соодветно). Ваквите поместувања соодветствуваат со намалената градежна активност на македонските компании во странство во услови на глобална криза, како и со зголемениот увоз на стоки. Во подбилансот доход беа забележани нето-одливи во износ од 93,4 милиони евра, коишто бележат годишен пад од 66,4%, како резултат на пониските одливи врз основа на директни инвестиции (и покрај исплатата на дивиденда на еден поголем странски инвеститор).

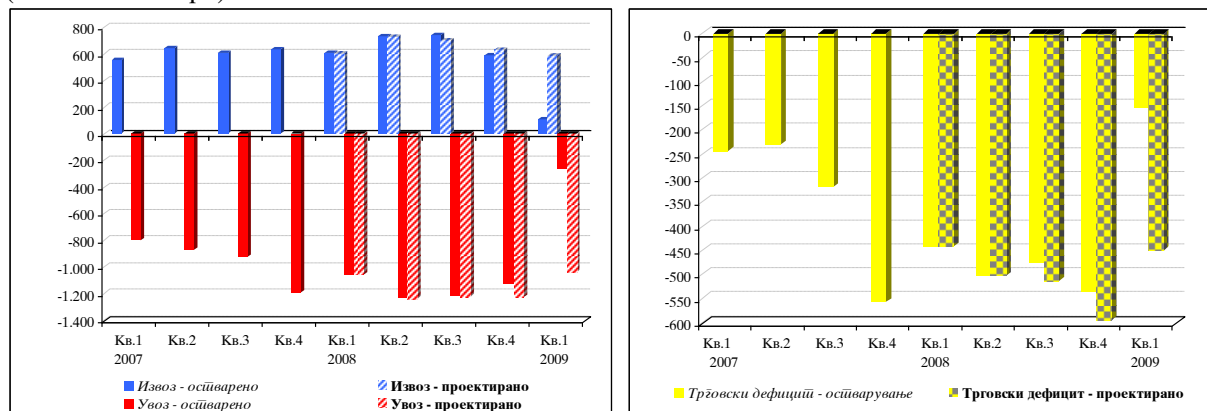
Финансирањето на дефицитот во тековната сметка, во најголем дел беше остварено преку нето-приливите во капиталната и финансиската сметка, коишто во 2008 година изнесуваа 801 милион евра, или 12% од проценетиот БДП (зголемување за 251,6 милиони евра на годишна основа). Во рамки на капиталната и финансиска сметка, речиси половина од приливите потекнуваат од директните инвестиции, коишто иако претставуваат значителен прилив, во споредба со 2007 година се намалија за 16,7% и изнесуваат 422 милиона евра. Структурата на директните инвестиции на нето-основа,

покажува дека најголемиот дел од приливите претставуваат влог во капитал (50,2%) и кредити и заеми меѓу поврзани субјекти (43,5%). Кај директните инвестиции се јавува отстапување, односно остварениот износ на нето-приливите е помал од очекуваниот, што може да се објасни со глобалната финансиска криза, којашто доведе до поголема воздржаност од ново инвестирање (преку откажување или одложување проекти), заради недоволно расположливи финансиски ресурси и согледувања на инвеститорите за висок глобален ризик. Кај портфолио-инвестициите, во текот на целата година (со исклучок на јули), е присутен тренд на дезинвестирање, со што на крајот на 2008 година забележаните нето-одливи изнесуваат 50,6 милиони евра, наспроти остварените нето-приливи од 114,4 милиони евра во 2007 година. Според последните расположливи податоци од Македонската берза, овој тренд на дезинвестиции продолжува и во првите два месеца од 2009 година. Имено, во февруари, учеството на странските инвеститори на страната на продажбата (48,04%) е повисоко од нивното учество на страната на купувањата (33,93%), што води кон натамошни нето-одливи врз основа на портфолио-инвестиции. Ваквите движења отстапуваат од проектираните, коишто претпоставуваат умерен прилив од портфолио-инвестиции во 2009 година. Од останатите составни компоненти, поважна е ставката „валути и депозити“, којашто во 2008 година овозможи дополнително финансирање на дефицитот во тековните трансакции во износ од 207,5 милиони евра. Ова најмногу се должи на пониските нето-девизни средства на банките за 234,6 милиони евра, како резултат на намалувањето на нивната девизна актива. Кај заемите, во 2008 година беа забележани дополнителни нето-приливи од 172,4 милиони евра, главно заради повисоко користење странски заеми и пониски годишни отплати. Поголемо отстапување од проектираниот износ се јави и кај оваа категорија, во насока на поголеми забележани приливи од очекуваните. Ваквите движења произлегуваат од зголемената задолженост на приватниот сектор врз основа на долгорочни кредити и заеми, односно од повисоките повлечени средства, при истовремено помали платени обврски од предвидените.

Преносните ефекти од глобалната криза врз домашниот реален сектор, а особено врз сегментите ориентирани кон извоз, станаа видливи во последниот квартал на 2008 година и продолжија позасилено да се чувствуваат во првиот месец на 2009 година. Така, во јануари 2009 година, вкупната **надворешна трговија** изнесува 381,2 милиони евра и бележи пад на годишна основа од 22,3% (наспроти падот од 3,6% во ноември и 15,1% во декември 2008 година), во услови на засилено намалување на вредноста на остварениот извоз и увоз.

Графикон 8

Извоз, увоз на стоки и трговско салдо (остварено и проекција)
(во милиони евра)

* Остварувањата за првиот квартал од 2009 година се однесуваат само на јануари 2009 година.
Извор: НБРМ.

Глобалната рецесија, а особено влошувањето на остварувањата на економиите што се главни трговски партнери на македонската економија доведоа до значајно намалување на активностa на извозниот сектор, а намалувањето на цените на нафтата и металите имаа дополнителен ефект врз намалувањето на вредноста на остварениот извоз. Така, во првиот месец на 2009 година, извозот на стоки изнесува 113,9 милиони евра и во однос на истиот месец од претходната година бележи годишен пад од 37,5% (19,1% годишен пад во декември 2008 година). Притоа, глобалната криза најмногу се одрази врз активностa на металната индустрија, така што најголем дел од падот на извозот произлегува од намалениот извоз на железо и челик и нивни производи, со придонес од 65,4%, што пред сè се должи на намалените извезени количини. Значајно годишно намалување на производството, а со тоа и на извозот бележат нафтените деривати (во услови на ценовен и количински пад од 42,2% и 18,3%), како и рудите и тутунот, чијшто придонес во годишниот пад на извозот изнесува 11,3%, 10,7% и 5,3%, соодветно.

Забавувањето на домашната побарувачка, намалувањето на извозот зависен од увоз, како и намалувањето на увозните цени на нафтата условија намалување и кај увозот на стоки. Така, во јануари 2009 година вкупниот увоз изнесува 267,2 милиона евра и во однос на јануари 2008 година бележи стапка на пад од 13,3%. Ваквиот годишен пад најмногу се должи на намалениот увоз на железо и челик и нивни производи со придонес од 41,9%, потоа намалениот увоз на енергенти (придонес од 34,8%), во чии рамки најголем пад бележи суровата нафта (од 42,3% на годишна основа), во услови на пониско ценовно ниво во однос на истиот месец на 2008 година (за 48,2%) и зголемени увезени количини. Наспроти тоа, кај увозот на електрична енергија е забележан годишен пораст од 59,7%, како резултат на зголемените количини и цени по кои таа се увезува (42,6% и 11,9%). Од останатите производи, за падот на увозот на стоки придонесува и намалениот увоз на руди, возила и жита со придонес од 15,6%, 11,4% и 8,4%, соодветно. Во јануари 2009 година е остварен еднократен увоз на воздухоплови од 15,5 милиони евра, што придонесе за делумно неутрализирање на негативната динамика кај увозот.

Во услови на побрз годишен пад на извозот од увозот на стоки, во јануари 2009 година остварениот трговски дефицит изнесува 153,3 милиони евра, што претставува продлабочување на годишна основа за 21,5%, при што најголем придонес има намаленото позитивно салдо во размената со железо и челик и нивни производи. Следствено, стапката на покриеност на увозот со извоз бележи значајно намалување од 16,5 процентни поени на годишна основа и изнесува 42,6%, што претставува историски најниска стапка на покриеност⁵.

Трговскиот дефицит остварен во јануари 2009 година (на фоб-основа) претставува 2% од проценетиот БДП за 2009 година, а за целата 2009 година се очекува трговскиот дефицит да изнесува 23,8% од БДП. Притоа, во споредба со дефицитот предвиден за првиот квартал на 2009 година, досегашниот дефицит е во рамки на проекцијата. Анализата на одделните ставки во размената укажува на поголеми отстапувања кај извозот, при што досега се остварени 19% од извозот предвиден за првиот квартал на 2009 година, додека кај увозот се остварени 26% од проектираниот износ. На страната на извозот, најголемо отстапување од предвиденото е забележано кај железото и челикот, тутунот и нафтените деривати, што главно се должи на намалената странска побарувачка. На страната на увозот, согласно со увозната зависност, најголемо отстапување бележат увозот на железо и челик, заради намалените увезени количини.

Табела 1
Цени на метали

	2007	2008	јан-фев 2009	јан-мар 2008	април -јуни 2008	јули-сеп 2008	окт-дек 2008	декември 2008	јануари 2009	февруари 2009
<i>САД долари за унци</i>										
Злато	696,7	871,7	900,8	926,8	896,0	869,6	794,5	816,1	858,7	943,0
<i>САД центи за унци</i>										
Сребро	1.341,3	1.499,9	1.241,8	1.764,7	1.720,0	1.494,5	1.020,4	1.031,7	1.139,9	1.343,7
<i>САД долари за метрички џон*</i>										
Ладиовалани челични лимови	650,0	965,6	1.100,0	762,5	900,0	1.100,0	1.100,0	1.100,0	1.100,0	1.100,0
Топловалани челични лимови	550,0	883,3	1.000,0	700,0	833,3	1.000,0	1.000,0	1.000,0	1.000,0	1.000,0
<i>САД долар за метрички џон</i>										
Никел	37.229,8	21.110,6	10.857,8	28.956,8	25.682,4	18.960,8	10.842,6	9.686,4	11.306,9	10.408,8

Извор: Светска банка.

Во февруари 2009 година, цените на металите бележат дивергентни движења во однос на претходниот месец. Така, благородните метали, златото и среброт забележаа пораст од 9,8% и 17,9%, соодветно, како резултат на силната инвестициска побарувачка заради заштита од ризик. Наспроти тоа, поголемиот дел од цените на основните метали бележат месечен пад, што се должи на намалената понуда и зголемените залихи. Притоа, цената на никелот се намали за 7,9%, на месечна основа, наспроти порастот во минатиот месец од 16,7%, додека цените на челичните лимови се сè уште непроменети.

5. МОНЕТАРНИ АГРЕГАТИ⁶

Во февруари 2008 година, примарните пари⁷ забележаа годишна стапка на раст од 8,7% (10,1% во претходниот месец), што во целост се должи на годишниот пораст на

⁵ Пониска стапка на покриеност на увозот со извоз е забележана во март 2000 година (41,6%), кога беше забележан висок увоз на акцизни стоки непосредно пред воведувањето ДДВ во април 2000 година.

⁶ Анализата на монетарните и кредитните агрегати се заснова на податоците од новата Методологијата за изготвување стандардни форми на монетарните биланси и прегледи и новиот Сметковен план (што стапи во сила од 01.01.2009 година).

⁷ Ги вклучува готовите пари во оптек (вклучително и готовината во благајна на банките), задолжителната резерва во денари и во девизи и вишокот ликвидни средства над обврската за задолжителна резерва (во денари). Без девизната задолжителна резерва, годишната стапка на раст на примарните пари во февруари 2009 година изнесува 4,3%.

вкупните ликвидни средства на банките⁸ (за 19,2%), при забележан пад на готовите пари во оптек⁹ од 1,5%. На месечна основа, примарните пари остварија умерен пораст од 0,5%, во услови на дивергентни движења кај двете компоненти. Така, вкупните ликвидни средства на банките на месечна основа се зголемија за 4,1%, додека готовите пари во оптек остварија месечен пад од 3,4%.

Анализирано од аспект на тековите на креирање и повлекување ликвидност, во февруари *нејто-позисијата на државата* претставуваше тек на креирање ликвидност. Од друга страна, проширување на јазот помеѓу побарувачката и понудата на девизи на девизниот пазар наметна потреба од интервенции на НБРМ со нето-продажба на девизи. Со тоа, *девизните трансакции на НБРМ* делуваа во насока на повлекување ликвидност, но во значително помал обем во споредба со претходниот месец. Преку монетарните инструменти во февруари беа повлечени ликвидни средства, што во најголем дел се должи на повлечената ликвидност преку аукциите на девизни депозити, како нов инструмент воведен во јануари 2009 година. Проширувањето на сетот монетарни инструменти со ваков тип на инструмент, пред сè има за цел да ја диверзифицира понудата на инструменти во домашната економија, преку коишто ќе може да се исполнува потребното минимално ниво ликвидни средства¹⁰. Со тоа, во услови на нестабилни движења на меѓународните финансиски пазари и растечки ризик, на домашните банки им се овозможува да го намалат кредитниот ризик преку пласирање девизни депозити кај НБРМ. Каматните стапки на девизните депозити пласирани кај НБРМ се еднакви на каматните стапки на депозитите пласирани кај централните банки во евро-зоната, во меѓународните финансиски институции или на приносите на државните записи на земјите-членки на евро-зоната. Во текот на февруари, беа одржани четири аукции на девизни депозити¹¹, на принципот „тендер со износи“ (неограничен) и каматни стапки, што ги одразуваат движењата на меѓународните финансиски пазари. Притоа, од четирите понудени рокови на достасување (1, 3, 6 и 12 месеци), во февруари банките беа заинтересирани за пласирање девизни депозити кај НБРМ со рок на достасување од еден месец, при што преку овој монетарен инструмент беа повлечени вкупно 8,8 милиони евра.

Споредбата со крајот на претходната година покажува збирно намалување на примарните пари, во услови кога повлечената ликвидност преку девизните трансакции на НБРМ, само делумно беше надополнета преку монетарните инструменти и нето-позицијата на државата кај НБРМ.

По минатомесечниот пад, во февруари 2009 година, вкупниот депозитен потенцијал на банките (со вклучени депозитни пари)¹² оствари пораст на месечна основа од 640 милиони денари, или за 0,4%. Доколку се исклучи ефектот од депозитните пари (коишто забележаа намалување на месечна основа од 3,7%), порастот на вкупните депозити во февруари 2009 година изнесува 2.389 милиони денари, или 1,9%, што претставува значајно поместување во однос на претходниот петмесечен период. Имено, почнувајќи од септември 2008 година наваму, вкупните депозити (без депозитните пари) постојано бележеа негативни промени на месечна основа, со исклучок на декември 2008 година, кога забележаа месечен пораст од 0,3%. Ваквата промена во трендот упатува на

⁸ Се однесува на сметките на банките кај НБРМ, коишто вклучуваат задолжителна резерва во денари и во девизи, како и вишокот ликвидни средства, што банките го држат над обврската за задолжителна резерва (во денари).

⁹ Ја вклучува и готовината во благајна на банките.

¹⁰ Согласно со Одлуката за управување со ликвидносниот ризик („Службен весник на РМ“ бр. 162/2008).

¹¹ На 06.02.2009 година, 13.02.2009 година, 20.02.2009 година и на 27.02.2009 година.

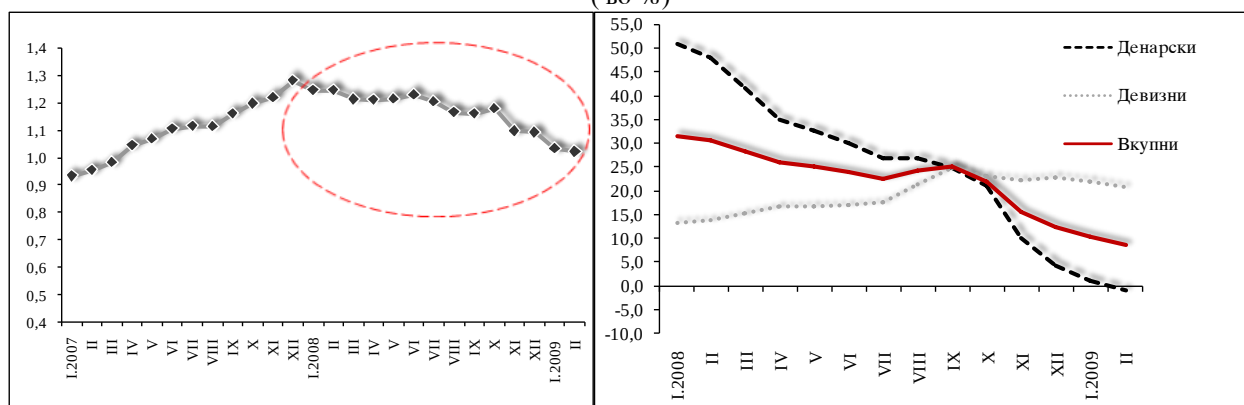
¹² Почнувајќи од јануари 2009 година, депозитите вклучуваат и пресметана камата.

потенцијално ревитализирање на штедењето на приватниот сектор, што претставува позитивен сигнал за постепено исцрпување на психолошките притисоци, поради светската финансиска криза и нејзините потенцијални негативни последици врз домашниот банкарски систем. Од друга страна, имајќи предвид дека 51,7% од месечната промена на вкупните орочени и штедни депозити во февруари беше предизвикана од порастот на депозитите на категоријата „други резиденти“ (во чии рамки секторот „домаќинства“ учествува со околу 98%), забележаните поместувања може да упатуваат на претпазливо однесување на економските субјекти и одложување на тековната потрошувачка, мотивирано од влошените економски остварувања во земјата, заострените услови на кредитирање од страна на банките, како и високата неизвесност околу идните движења на пазарот на работна сила. Притоа, и во текот на овој месец, новото штедење на домаќинствата во целост беше деноминирано во странска валута, додека денарските депозити забележаа намалување на месечна основа. Месечната стапка на раст на вкупните депозити на домаќинствата¹³ (со депозитните пари) во февруари 2009 година изнесуваше 1% (наспроти минималниот пад од 0,1% во претходниот месец). Вкупните депозити на претпријатијата (со вклучени депозитни пари) на месечна основа се намалија за 1%, што во целост се должи на падот на депозитите на јавните претпријатија (од 23,4%, на месечна основа¹⁴). Депозитите на приватниот корпоративен сектор остварија месечен пораст од 2,2%, при забележан пораст на депозитите во домашна валута (од 3,8%) и пад на девизните депозити од 0,8%.

Графикон 9

Сооднос денарски - девизни депозити

Годишни стапки на раст на вкупните депозити (во %)

Извор: Народна банка на Република Македонија.

На годишна основа (февруари 2009 година / февруари 2008 година), вкупните депозити кај банките (со депозитните пари) се повисоки за 8,7% (10,3% во претходниот месец), како одраз на годишниот пораст на девизните депозити од 20,7% (21,9% во јануари 2009 година). Денарските депозити во февруари забележаа намалување на годишна основа од 0,9%, наспроти забележаниот пораст од 1,1% во претходниот месец. Од аспект на секторската структура, годишната стапка на раст на депозитите на домаќинствата во февруари 2009 година се задржа на истото ниво од претходниот месец и изнесуваше 12,7%, при забележан годишен пад на депозитите на претпријатијата

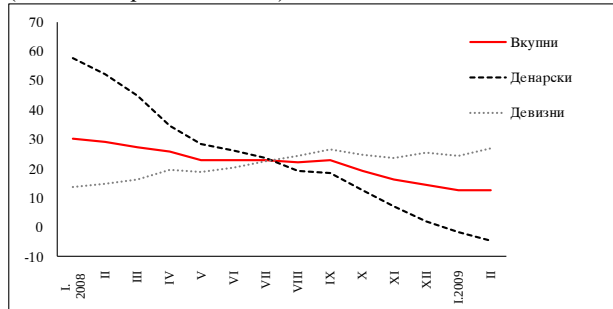
¹³ Се однесува на физичките лица и самостојните вршители на дејност со личен труд.

¹⁴ Месечното намалување на депозитите на јавните претпријатија се должи на прекнижувањето на состојбите на одредени сметки, кај една банка.

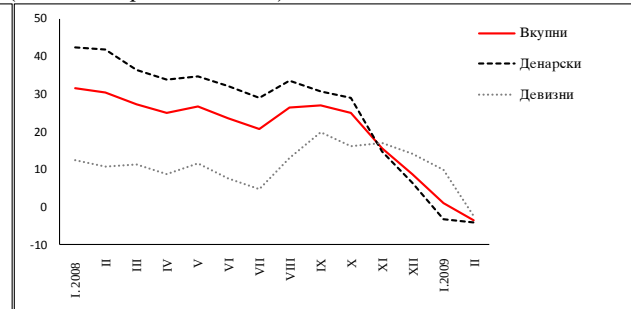
(приватни и јавни)¹⁵ од 3,6% (наспроти забележаниот годишен пораст од 0,8% во јануари 2009 година).

Графикон 10

Депозити на домаќинствата
(годишна промена, во %)

Депозити на претпријатијата
(годишна промена, во %)

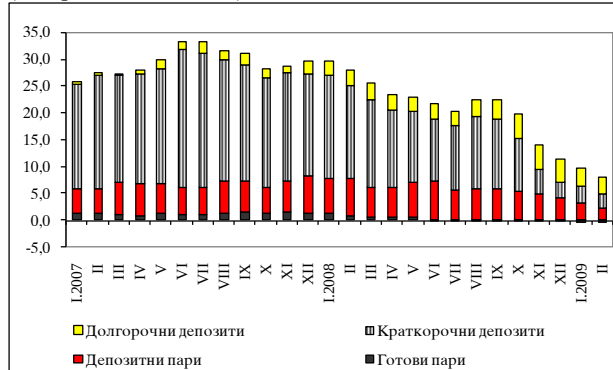
Извор: Народна банка на Република Македонија.

Годишната стапка на раст на **најшироката парична маса M4**¹⁶, од 9,3% во јануари 2009 година, се сведе на 7,6% во февруари. Со тоа, монетарниот раст е значително понизок во однос на процената за крајот на првиот квартал, што укажува на потенцијално остварување пониска парична маса од проценетата (проценетата годишна стапка на раст на најшироката парична маса во март 2009 година изнесува 12,9%).

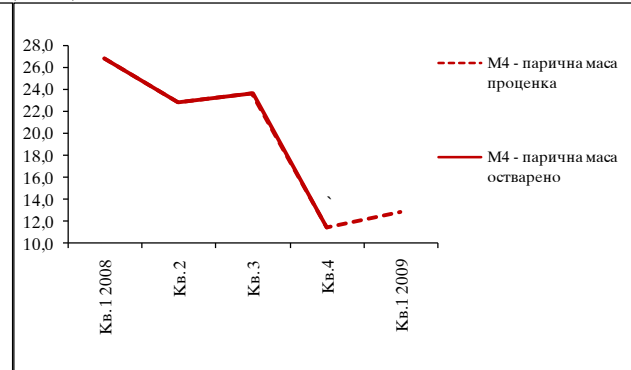
Графикон 11

Парична маса M4

Придонес во годишниот пораст
(во процентни поени)

Годишни стапки на раст
(во %)

Извор: Народна банка на Република Македонија.

6. КРЕДИТИ НА БАНКИТЕ

Во февруари 2009 година, вкупните кредити на банките кај приватниот сектор се зголемија за 2.097 милиони денари, или 1,2% во однос на јануари 2009 година. Ова претставува умерено месечно забрзување на темпото на кредитната активност на банките во споредба со јануари (кога месечната стапка на раст на кредитите изнесуваше 0,7%). Од аспект на валутната структура, порастот на вкупните кредити речиси во

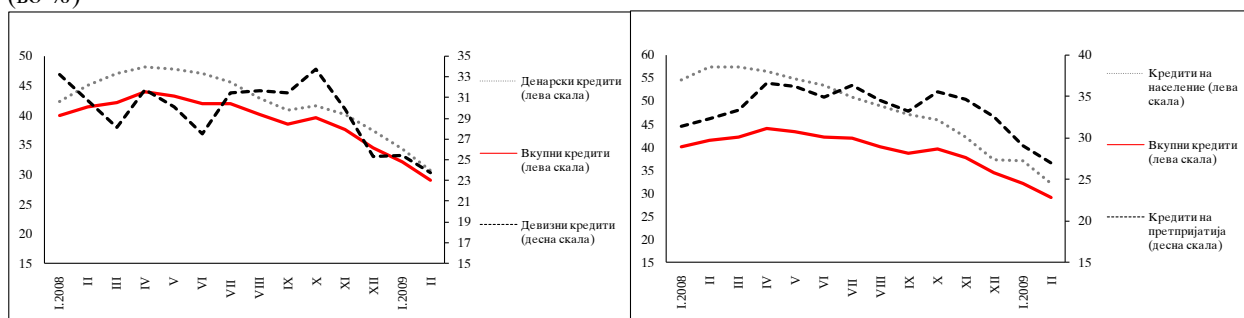
¹⁵ Депозитите на претпријатијата од приватниот сектор на годишна основа се пониски за 9%.

¹⁶ Анализата се однесува на паричната маса M4 со вклучена пресметана камата.

целост (98,6%) се должи на порастот кај денарските кредити¹⁷, коишто на месечна основа се зголемија за 1,5%. Анализирани од аспект на секторската структура, во февруари 2009 година се карактеристични поместувањата кај кредитите на домаќинствата¹⁸, коишто за прв пат од декември 2002 година забележаа месечен пад (84 милиони денари или 0,1%). Следствено, порастот на вкупните кредитни пласмани забележан во февруари во целост е резултат на растот на корпоративното кредитирање. Во рамки на кредитите пласирани кај домаќинствата, намалувањето на денарските кредити (за 0,1% на месечна основа) објаснува 53,1% од месечниот пад на вкупните кредити на домаќинствата, во услови на истовремен пад на девизните кредити за 0,9%. Кај корпоративните кредити е забележан месечен пораст во износ од 2.039 милиони денари, или 2%, што во целост се објаснува со кредитите одобрени во денари (месечен раст од 3,1%, наспроти намалувањето на девизните кредити за 0,1%, на месечна основа).

Графикон 12

Годишни стапки на раст на кредитите на приватниот сектор според валутната и секторската структура (во %)

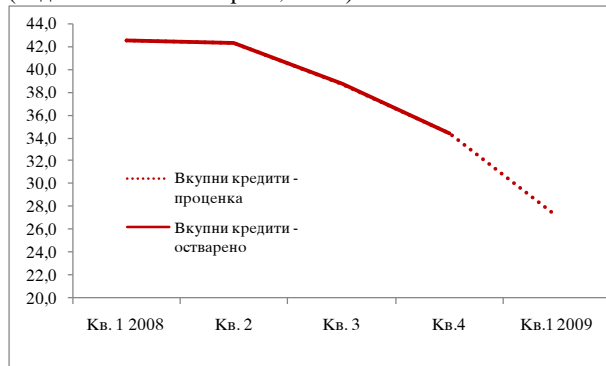
Извор: Народна банка на Република Македонија.

Постојаното забавување на кредитната активност на годишна основа продолжи и во февруари 2009 година, кога годишниот раст се сведе на 29%. Од аспект на валутата, со позабавено темпо во однос на јануарскиот годишен раст, растеа и кредитите во денари (30,6%, наспроти 34,2% во јануари) и кредитите во странска валута (23,7%, наспроти 25,4% во јануари). Притоа, денарските кредити и понатаму ја задржаа доминантната позиција во годишниот пораст на вкупните кредити (со придонес од 80,9%). Од секторски аспект, позасилено забавување на годишната стапка на раст е забележана кај кредитите на домаќинствата, коишто се зголемија за 32%, наспроти 37% во јануари. Корпоративното кредитирање беше повисоко за 27% во однос на февруари 2008 година (наспроти годишната стапка на раст од 29,1% во јануари 2009 година), додека нивниот придонес во порастот на вкупното кредитирање во февруари изнесуваше 55,9% на годишна основа. Според проценката за кредитните движења во првиот квартал на 2009 година, годишната стапка на кредитен раст се очекува да се сведе на 27,2% на крајот на март 2009 година.

¹⁷ Ги вклучува денарските кредити со девизна клаузула.

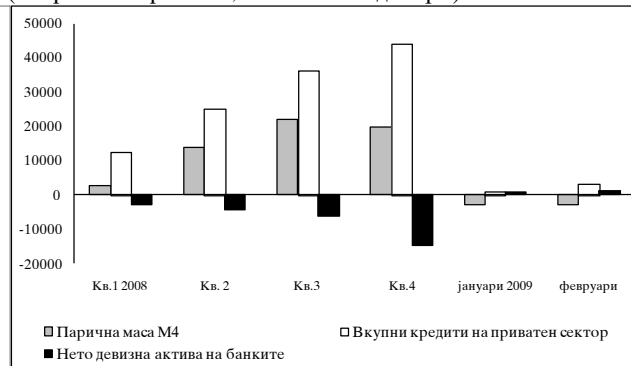
¹⁸ Се однесува на физичките лица и самостојните вршители на дејност со личен труд.

Графикон 13

Кредити на приватниот сектор
(годишни стапки на раст, во %)

Извори на финансирање

(квартални промени, во милиони денари)*

*Остварувањата за одделните квартали на 2008 година се збирни промени во однос на крајот на 2007 година, додека остварувањата за јануари и февруари се збирни промени во однос на крајот на 2008 година.

Извор: Народна банка на Република Македонија.

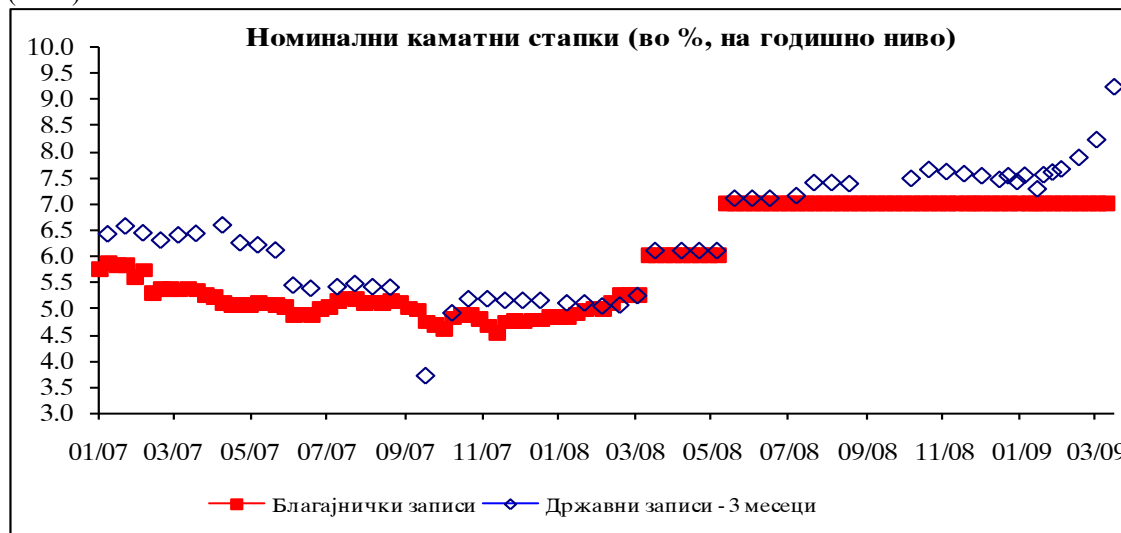
Нето девизната актива на банките во февруари 2009 година е повисока за 14,4% (или 148 милиони денари) во однос на претходниот месец. Месечниот пораст на нето девизната актива во февруари е остварен во услови на позасилен пораст на девизните средства (за 561 милион денари, или 2,3%), во споредба со месечниот пораст на девизните обврски (од 413 милиони денари или 1,7%). Во однос на крајот на 2008 година, нето девизната актива е повисока за 1.150 милиони денари, или за 43,6 пати.

7. КАМАТНИ СТАПКИ И ДЕВИЗЕН КУРС

Преку последните три **аукции на благајнички записи** (на 04.03.2009 година, на 11.03.2009 година и на 18.03.2009 година), при тендер со износи и фиксна каматна стапка од 7%, беше креирана ликвидност од 2,001 милион денари. Со состојба на 28.02.2009 година, бруто девизните резерви изнесуваат 1.413,6 милиони евра и во однос на крајот на 2008 година се пониски за 81,3 милиони евра.

На 10.03.2009 година се одржа **вонредна аукција на едномесечни државни записи** со тендер со износи, при поголема побарувачка од понудата и каматна стапка од 8,9%. Воедно, на 03.03.2009 година и на 17.03.2009 година се одржаа и две **аукции на тримесечни државни записи**, при што беше забележана поголема понуда од побарувачката, а каматните стапки изнесуваат 8,22% и 9,23%, соодветно (наспроти 7,88% на последната аукција одржана во февруари 2009 година). На 03.03.2009 година се одржа **аукција на шестмесечни државни записи**, при што во услови на поголема понуда од побарувачката, беше остварена каматна стапка од 7,69% (наспроти 7,51% на последната аукција). **Просечната меѓубанкарска каматна стапка** во билатералните тргувања на банките (до еден ден) во периодот 01-18.03.2009 година изнесуваше 5% во просек (4,94% во февруари 2009 година).

Графикон 14
Каматни стапки
(во %)

Извор: Народна банка на Република Македонија.

Во доменот на **каматната политика на банките**, во јануари 2009 година просечната пондерирана каматна стапка на денарските кредити и просечната пондерирана каматна стапка на денарските депозити изнесуваат 9,7% и 6,8%, соодветно, наспроти 9,8% и 6,5%, соодветно во претходниот месец. Во рамки на секторот „**претпријатија**“, кај активните каматни стапки без валутна клаузула е забележано умерено месечно намалување кај краткорочните, а пораст кај долгорочните кредити за 0,2 процентни поени, соодветно. Од аспект на пасивните каматни стапки, е забележано месечно зголемување кај каматната стапка на депозитите по видување без валутна клаузула за 0,8 процентни поени, како и намалување на каматата на депозитите со валутна клаузула со рок до еден месец за 2 процентни поена. Воедно, е забележан месечен пораст и на депозитите со валутна клаузула над една година, за 0,5 процентни поени. Кај секторот „**население**“, во рамки на активните каматни стапки, е забележано месечно зголемување од 0,2 процентни поена кај каматната стапка на краткорочните кредити со валутна клаузула. Кај пасивните каматни стапки позначајна промена е забележана кај депозитите по видување без валутна клаузула, чијашто каматна стапка се зголеми за 0,4 процентни поени на месечна основа. **Во рамки на девизните каматни стапки**, каматната стапка на девизните кредити се намали за 0,6 процентни поени (во услови на намалување на каматните стапки на меѓународните пазари) и изнесува 6,6%, додека каматната стапка на девизните депозити се зголеми за 0,1 процентен поен и изнесува 3,1%.

Каматната стапка на **денарските новоодобрените кредити** се задржа на истото ниво како и во претходниот месец, и изнесува 9,1%, при месечен пораст на каматната стапка на **денарските новопримени депозити** од 0,2 процентни поена, (при што таа изнесува 4,6%). Кај каматната стапка на **девизните новоодобрените кредити** во јануари е забележано намалување од 0,3 процентни поени (6,3%), додека каматната стапка на **девизните новопримени депозити** се задржа на истото ниво како и во претходниот месец (1,5%).

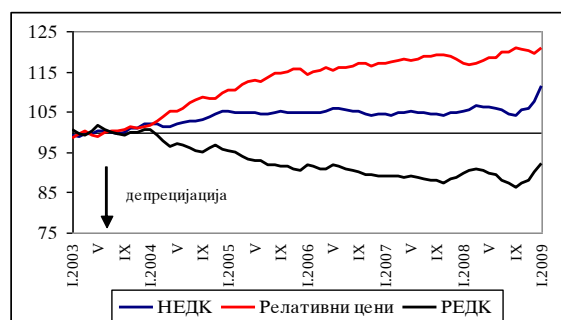
При анализата на **денарските каматни стапки по група банки**, кај активните денарски каматни стапки е забележано зголемување од 0,1 процентен поен кај групата мали банки, при што каматната стапка изнесува 10,4%, додека каматните стапки кај големите и средните банки се задржаа на истото ниво како и во претходниот месец од 9% и 11,2%, соодветно. Кај пасивната каматна стапка е забележан пораст од 0,3 и 0,2 процентни поена кај големите и малите банки, соодветно, при што пасивните каматни стапки изнесуваат 6,9% и 6,1%, соодветно. Каматната стапка на денарските депозити кај средните банки е задржана на истото ниво како и во претходниот месец од 6,5%. Кај **девизните каматни стапки** во рамки на групите големи и средни банки е забележано намалување на нивните активни каматни стапки (од 0,8 и 0,1 процентен поен) и пораст на нивните пасивни каматни стапки (од 0,1 и 0,2 процентни поени). Со тоа, активните девизни каматни стапки кај големите и средните банки изнесуваат 6% и 8,2%, соодветно, додека пасивните девизни каматни стапки изнесуваат 3,1% и 3,2%, соодветно. Кај групата на малите банки, активната и пасивната девизна каматна стапка се задржаа на истото ниво како и во претходниот месец, при што изнесуваат 9% и 1,5%, соодветно.

Реалниот ефективен девизен курс на денарот (РЕДК), во јануари 2008 година, пресметан според индексот на трошоците на живот бележи засилен тренд на апрецијација, којашто на месечна и годишна основа изнесува 2,3% и 2,4%, соодветно (2,0% и 1,5% во претходниот месец), што се должи на месечната и годишната апрецијација на НЕДК за 3,5% и 5,8%, соодветно. Во декември 2008 година, индексот на РЕДК на денарот дефлациониран со индексот на цените на производителите на индустриски производи, бележи месечна и годишна апрецијација од 1,4% и 0,7%, соодветно, при што апрецијацијата на НЕДК беше делумно неутрализирана со порастот на релативните цени (поголем пад на домашните од странските цени).

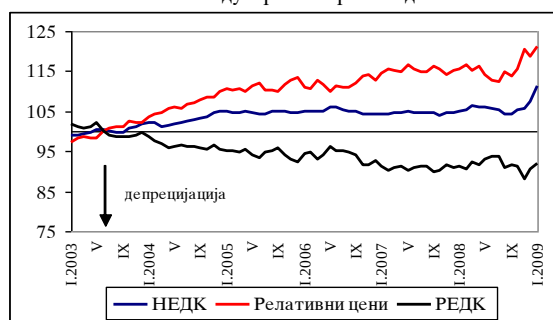
Графикон 15

Индекс на НЕДК, релативни цени и РЕДК на денарот*

дефлатор: индекс на трошоците на живот

дефлатор: индекс на цените на производителите на индустриски производи

*Ознаката за депрецијација е за РЕДК и НЕДК. Кај релативните цени, нагорниот тренд е во прилог на депрецијацијата на РЕДК (и обратно).

Извор: НБРМ, ММФ-МФС за декември 2008 година и ДЗС на Република Македонија. База: 2003; НТР пондери: 2006.

За оние земји за кои нема расположливи податоци од МФС, податоците се земени од интернет-страниците на соодветните централни банки, заводи за статистика и од Еуростат.

СТАТИСТИЧКИ ПРИЛОГ

Табела 1
Инфлација и нејзините компоненти

Трошоци на живот	промена во %			придонес во процентни поени		
	II.2009 I.2009	II.2009 II.2008	I-II.2009 I-II.2008	II.2009 I.2009	II.2009 II.2008	I-II.2009 I-II.2008
Вкупно	-0,2	0,7	1,2	-0,2	0,7	1,2
Исхрана	-0,9	0,4	1,3	-0,4	0,2	0,5
Производи од жито	-0,2	6,4	5,5	0,0	0,5	0,5
Свеж и преработен зеленчук	-2,5	-10,1	-7,6	-0,1	-0,6	-0,4
Свежо и преработено овошје	-2,8	-8,6	-6,3	-0,1	-0,3	-0,2
Свежо и преработено месо	0,2	9,0	8,9	0,0	0,7	0,7
Свежа и преработена риба	0,5	14,5	14,4	0,0	0,1	0,1
Свежо и преработено млеко	-2,1	-0,9	1,3	-0,1	-0,1	0,1
Свежи јајца	0,0	11,2	10,6	0,0	0,1	0,1
Маснотини	-1,3	-19,5	-17,0	0,0	-0,5	-0,4
Тутун и пијалаци	1,8	4,5	4,7	0,1	0,2	0,2
Облека и обувки	-1,1	1,9	1,7	-0,1	0,1	0,1
Домување	0,6	7,1	7,5	0,1	1,1	1,1
Стан (станарина, вода, услуги)	-0,2	3,2	4,4	0,0	0,1	0,2
Огрев и осветление	1,1	9,7	9,9	0,1	0,9	0,9
Греење и услуги	3,3	3,7	4,0	0,1	0,1	0,1
Електрична енергија и осветлување	0,0	13,1	13,1	0,0	0,7	0,7
Хигиена и здравје	0,8	2,4	2,1	0,1	0,2	0,2
Култура и разонода	-0,7	-2,0	-1,3	0,0	-0,1	-0,1
Сообраќајни средства и услуги	0,2	-8,9	-8,7	0,0	-1,2	-1,2
Течни горива и масла	4,9	-24,5	-26,5	0,2	-1,0	-1,1
Сообраќајни и птт услуги	0,0	0,7	1,0	0,0	0,0	0,1
Ресторани и хотели	0,0	4,6	5,6	0,0	0,2	0,3
Останати услуги неспомнати на друго место	-0,4	-7,6	-7,0	0,0	0,0	0,0

Извор: Државен завод за статистика на Република Македонија

Табела 2
Базична инфлација, продуктивност и плати

(годишни промени, %)	2006	2007	2008	2007				2008				Последни месеци		
				Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	дек 08	јан 09	фев 09
Инфлација (CPI)	3,2	2,3	8,3	0,7	1,1	2,4	4,9	9,5	9,9	8,4	5,5	4,1	1,7	0,7
Базична инфлација (без храна и енергија)	1,1	0,6	2,6	-0,2	0,5	1,1	1,2	2,9	2,8	2,5	2,2	2,0	2,3	1,3
Регулирани цени	5,7	3,3	9,3	4,2	3,0	2,0	4,1	7,4	9,2	12,5	8,3	5,3	-2,0	-1,0
Цени на производители на индустриски п-ди	7,3	2,5	10,3	1,0	1,2	1,6	4,1	10,5	13,6	15,1	2,1	-1,8	-5,8	-5,1
Продуктивност	-0,7	2,0	-	2,0	0,3	1,1	4,6	1,5	3,1	1,8	-	-	-	-
Номинална нето-плата	7,3	7,9	10,4	5,7	6,4	7,5	11,8	10,5	9,9	10,7	10,3	11,7	-	-
Реална нето-плата	4,0	5,5	1,9	5,0	5,3	5,0	6,6	0,9	0,0	2,1	4,5	7,3	-	-

Извор: Државен завод за статистика на Република Македонија и НБРМ.

Табела 3
Индустриско производство и останати дејности од економијата

(годишни промени, %)	2006	2007	2007				2008				2009		
			Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	ное.	дек.	јан.2009
Бруто домашен производ	4,0	5,9	5,7	4,4	5,0	7,2	5,3	6,2	5,5	-	-	-	-
Индустриско производство	2,5	3,7	11,6	-2,8	1,1	6,2	5,8	12,0	13,0	-7,7	-2,9	-10,1	-16,7
Градежништво	-12,3	7,6	9,4	-18,6	18,0	23,3	29,1	55,7	-2,0	31,5	22,3	58,8	-
Трговија	2,5	24,2	25,1	17,2	21,2	28,6	19,1	19,8	12,4	-5,1	-10,4	-11,0	-
Телекомуникации	-1,0	15,6	11,1	17,1	15,9	18,1	12,1	7,4	10,1	6,4	3,5	9,3	-

Извор: Државен завод за статистика на Република Македонија.

Табела 4
Селектирани дејности од индустријата

Селектирани индустриски дејности (годишни промени, %)	2006	2007	2008	2008				Јануари 2009	
				Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	промена, %	придоес (п.п.)
Вадење руди и камен	28,0	9,8	0,4	11,9	13,6	3,4	11,2	-23,7	-1,2
Производство на прехранбени производи и пијалаци	0,1	7,7	1,2	5,3	6,0	6,1	11,9	0,1	0,0
Производство на тутунски производи	5,5	-0,8	0,1	13,8	15,4	1,0	-18,1	-37,5	-1,7
Производство на предмети за облека	-3,7	-14,5	-2,0	-16,5	-22,7	-23,4	-18,8	86,2	-1,1
Печатење	-17,9	-12,2	1,6	7,8	72,2	68,4	85,3	2,3 пати	3,4
Производство на деривати на нафта	12,3	-2,4	0,1	3,3	50,9	1,1	-30,9	10,9	0,7
Производство на други неметални минерали	14,0	3,8	-0,3	-10,9	-3,2	-9,9	15,0	-35,3	-1,4
Производство на основни метали	11,8	34,3	-1,0	9,5	15,7	-3,3	-45,7	-76,6	-13,2
Производство на метали производи во металопреботувачката фаза, освен машини и уреди	5,7	45,6	2,6	29,7	11,8	3 пати	-22,0	40,4	1,8
Производство на електрични машини и апарати	3,7	-24,4	0,6	45,6	64,9	32,4	-10,6	26,3	0,8
Производство на други сообраќајни средства	-6,9	33,4	-0,3	9,8	143,1	-47,9	-70,6	-30,6	-0,3
Рециклажа	12,8	-35,6	0,5	105,6	262,2	12,5 пати	-34,9	-97,6	-1,7
Снабдување со електрична енергија, гас, пареа и топла вода	-0,6	-9,5	-0,3	-0,8	1,9	1,9	-12,2	-4,6	-0,7

Извор: Државен завод за статистика на Република Македонија.

Табела 5
Биланс на плаќања^{1/3}
(во милиони евра)

	2007				2007	2008														2008			
	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII						
I. Тековна сметка	-29,3	-16,2	-52,8	-331,5	-414,8	-38,3	-71,1	-71,7	-62,0	-47,2	-101,9	-34,3	-14,4	-18,3	-93,8	-186,4	-118,8	-175,0	-210,1	-47,0	-491,0	-451,2	-200,5
СТОКИ, нето	-211,5	-288,2	-298,9	-456,3	-1.174,8	-115,1	-131,3	-124,6	-139,9	-140,6	-179,9	-164,4	-142,2	-109,6	-175,9	-161,2	-152,0	-371,0	-469,3	-416,2	-489,1	-1.736,7	-1.736,7
Извоз, f.o.b	558,7	641,7	605,1	635,9	2.441,5	101,7	214,9	214,9	228,0	259,3	248,5	274,9	227,6	242,7	228,8	190,9	171,9	611,6	735,8	745,2	591,6	2.684,2	2.684,2
Увоз, f.o.b/2	-770,2	-849,9	-904,0	-1.092,2	-3.616,3	-296,8	-346,2	-339,5	-367,9	-399,9	-428,3	-439,3	-369,8	-352,3	-404,8	-352,1	-323,9	-982,6	-1.196,1	-1.161,4	-1.080,7	-4.420,9	-4.420,9
УСЛУГИ, нето	-1,2	1,1	23,3	2,4	25,5	8,7	-5,6	-3,9	-2,7	-0,9	-5,3	4,4	11,1	12,8	-6,3	1,7	-14,0	-6,8	-8,9	28,3	-18,7	0,0	0,0
ДОХОД, нето /5	-31,7	-78,5	-99,1	-76,4	-277,7	16,0	6,8	0,3	5,6	3,8	-9,4	5,9	2,9	-23,1	-0,8	-96,6	-2,9	23,2	0,0	-14,3	-102,3	83,4	83,4
од кој: камата, нето	-2,0	-5,1	-2,5	-8,3	-17,9	0,7	-1,8	-4,7	-3,2	-1,8	-6,8	-4,3	-2,2	-3,7	-5,8	-3,5	-9,2	-5,8	-11,7	-10,2	-18,5	-46,2	-46,2
ТЕКОВНИ ТРАНСФЕРИ, нето	224,1	267,4	321,8	198,9	1.012,1	60,1	58,9	56,5	74,9	90,5	93,6	119,9	113,8	101,5	89,2	69,8	50,1	175,5	259,1	335,2	289,1	978,9	978,9
Официјални	8,6	17,1	10,7	-12,4	23,9	0,5	4,4	2,7	4,1	6,6	10,8	5,1	3,4	2,3	2,0	2,0	3,8	7,7	21,5	10,9	7,9	47,8	47,8
Приватни	215,5	250,3	311,1	211,3	988,2	59,6	54,5	53,8	70,8	83,9	82,8	114,8	110,3	99,2	87,2	67,8	46,3	167,9	237,6	324,3	281,3	931,0	931,0
II. Капитална и финансиска сметка	20,6	18,7	71,0	337,3	447,6	34,8	72,3	77,7	64,4	49,5	105,6	38,1	5,7	14,0	88,2	184,7	117,6	184,9	219,5	57,8	390,5	852,6	852,6
КАПИТАЛНА СМЕТКА, нето	-0,7	2,0	4,3	-1,9	3,7	-0,3	-0,3	-0,4	0,9	0,3	-3,8	0,2	0,1	-0,9	-0,4	-0,5	-7,6	-1,0	-2,7	-0,6	-0,5	-12,8	-12,8
Капитални трансфери, нето	-0,7	2,1	1,2	-1,3	1,2	-0,3	-0,3	-0,4	0,9	0,3	-0,1	0,2	0,1	-0,9	-0,4	-0,5	-0,1	-1,0	1,0	-0,6	-1,0	-1,6	-1,6
Официјални	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Други	-0,7	2,1	1,2	-1,3	1,2	-0,3	-0,3	-0,4	0,9	0,3	-0,1	0,2	0,1	-0,9	-0,4	-0,5	-0,1	-1,0	1,0	-0,6	-1,0	-1,6	-1,6
Стекување/располагање со ФИНАНСИСКА СМЕТКА, нето	21,3	16,7	66,7	339,3	444,0	35,2	72,6	78,1	63,5	49,2	109,5	37,9	5,6	14,9	88,6	185,2	125,2	185,9	222,2	58,4	399,0	865,5	865,5
Директни инвестиции, нето	88,0	151,5	100,4	166,9	506,9	39,2	65,2	25,6	24,2	60,3	43,9	21,6	47,5	20,8	19,8	18,6	35,2	130,0	128,4	90,0	73,6	422,0	422,0
Портуфолно инвестиции, нето	20,5	45,6	28,0	20,2	114,4	-0,9	-3,4	-3,9	-4,4	-4,2	-2,6	3,1	-6,2	-4,7	-15,1	-3,9	-4,5	-8,3	-11,2	-7,7	-23,4	-50,8	-50,8
Други инвестиции, нето	-92,4	-109,2	39,6	146,5	-75,5	-9,6	22,7	43,0	24,5	6,1	97,8	27,2	4,2	72,5	70,0	65,4	18,6	56,1	128,5	103,8	154,1	442,4	442,4
Трговски кредити, нето	-38,0	-75,9	-1,0	86,0	-29,0	-8,6	0,7	-6,7	25,5	-1,6	39,2	8,5	7,7	-28,6	9,0	4,6	-25,2	-14,6	63,1	-12,4	-11,5	24,6	24,6
Замени, нето	-42,1	-135,7	13,9	35,3	-128,7	-3,8	0,4	1,8	3,7	5,6	38,7	10,2	0,2	49,2	3,0	68,7	-5,4	-1,5	47,9	59,7	66,4	172,4	172,4
Валутни и депозити, нето	-16,8	20,2	12,8	-10,3	5,9	-4,0	19,7	45,1	-0,3	0,0	16,0	7,0	-4,9	49,8	56,4	-10,6	41,1	60,8	7,7	52,0	86,9	207,5	207,5
од кои: монетарен клас, нето	0,0	0,0	0,0	-0,1	-0,2	7,4	0,1	3,2	-0,2	6,1	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,1	-0,6	0,1	10,7	5,9	0,0	-0,5	16,0	16,0
комерцијални банки, нето	-3,8	41,2	26,9	4,2	68,4	-9,4	19,4	37,2	-0,3	-1,8	19,4	2,7	-12,9	51,1	103,6	5,6	28,0	47,2	9,2	41,0	137,2	234,9	234,9
останати сектори, нето	-12,9	-20,9	-14,0	-14,5	-62,3	-1,9	0,1	4,7	0,2	-4,2	-3,4	4,3	8,0	-1,3	-47,0	-15,7	13,0	2,9	-7,4	11,0	-49,7	-43,2	-43,2
Други, нето	4,5	22,2	13,9	35,6	76,2	6,8	1,9	2,7	3,7	2,1	3,9	1,3	1,1	2,1	1,5	2,7	8,1	11,4	9,7	4,5	12,3	37,9	37,9
Бруто официјални резерви, (- = зголемување) /4	5,3	-11,2	-101,4	5,6	-101,9	6,5	-11,9	13,4	19,2	-13,0	-29,7	-14,0	-39,9	-73,7	13,8	105,1	75,9	8,0	-23,5	-127,6	194,9	51,6	51,6
III. Грешки и пропусти	-8,3	-8,5	-18,1	-5,9	-32,8	-4,6	-1,2	-6,0	-2,4	-2,3	-4,6	-3,8	8,7	4,3	5,6	3,7	1,1	-11,8	-9,3	9,2	10,5	-1,5	-1,5

1/ Претходни податоци.

2/ Увозот е прикажан на ф.о.б. паритет согласно V издание на прирачникот за платен биланс од ММФ.

Пресметката на ц.ф.б. - ф.о.б. факторот како процент од увозот ц.ф.б. изнесува 4,14%.

За 2006, 2007 и 2008 година направено е и временско прилагодување за увозот на електрична енергија.

3/ Промени во методологијата: Податоците за платниот биланс за 2008 год. вклучуваат проценки на вредностите на одредени елементи во ставките директни инвестиции и доход - врз основа на податоците од новот извор на податоци (годишен прашалник за странски вложувања ДИ-22) расположени заклучно со 2007 година

4/ Без монетарно злато и курсни разлики

5/ Од почетокот на 2008 година во податокот за доход е вклучен и износот на пресметана камата на странски должнички хартии од вредност.

Извор: Народна банка на Република Македонија.

Табела 6
Надворешнотрговска размена

	I.2009	I.2009		I.2009	
		XII.2008		I.2008	
		износ	износ	износ	%
Вкупна размена	376,9	-133,2	-26,1	-113,7	-23,2
Извоз	113,9	-58,3	-33,8	-68,3	-37,5
Увоз	262,9	-74,9	-22,2	-45,4	-14,7
Салдо	-149,0	16,7	-10,1	-22,9	18,1

Извор: Државен завод за статистика на Република Македонија.

Табела 7
Монетарни движења, февруари 2009 година

	31.01.2009	28.02.2009	месечна промена (28.02.2009/ 31.01.2009)		годишна промена (28.02.2009/ 29.02.2008)
	остварено	остварено	во мил.ден	во %	во %
<i>во милиони денари</i>					
Парична маса M4	192.576	192.647	71	0,0	7,6
Готови пари во оптик ^{/1}	15.915	15.341	-574	-3,6	-5,3
Денарски депозити ^{/2}	91.226	91.111	-115	-0,1	-0,4
Девизни депозити	85.435	86.195	760	0,9	20,7
Вкупни депозити	176.661	177.306	645	0,4	8,9
Примарни пари	38.835	39.034	199	0,5	8,7

^{/1} Се однесува на готови пари во оптик, без готовина во благајна на банките.

^{/2} Вклучува депозитни пари и депозитни пари на останати финансиски институции кај НБРМ

	31.01.2009	28.02.2009	месечна промена (28.02.2009/ 31.01.2009)		годишна промена (28.02.2009/ 29.02.2008)
	остварено	остварено	во мил.ден	во %	во %
<i>во милиони денари</i>					
Кредити на приватен сектор	173.300	175.397	2.097	1,2	29,0
Во денари	133.924	135.992	2.068	1,5	30,6
Во странска валута	39.376	39.405	29	0,1	23,7
Нето девизна актива на банките	1.029	1.177	148	14,4	-91,8

Извор: Народна банка на Република Македонија.

Табела 8
Монетарни агрегати
(во %)

во %	период во однос на претходен период										годишна промена										
	2007				2008				2009		2006	2007				2008				2009	
	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	јануари	февруари		Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	јануари	февруари
M0	-6,1	8,5	2,2	15,5	-8,9	13,5	-0,02	4,3	-5,0	0,5	21,4	18,9	18,2	18,9	20,2	16,6	22,0	19,4	7,8	10,1	8,7
M1	-1,4	6,0	8,3	16,3	-6,9	11,1	0,50	9,0	-8,3	-1,5	17,1	22,5	18,0	22,6	31,7	24,4	30,4	21	13,4	11,3	7,1
M4	4,7	9,7	3,7	8,8	1,3	6,3	4,0	-0,7	-1,7	0,0	24,9	26,4	32,2	29,9	29,5	25,3	21,4	21,9	11,2	9,3	7,6
M4-денарски дел	5,1	14,1	5,9	12,2	-1,5	6,6	1,6	-2,5	-4,1	-0,6	30,8	33,1	44,3	43,8	42,6	33,6	24,8	19,7	4,0	1,0	-1,1

Извор: Народна банка на Република Македонија.

Табела 9
Депозити на приватниот сектор*
(во милиони денари)

		состојба	месечна промена		годишна промена	
		28.02.2009	износ	%	износ	%
Вкупни депозити на приватен сектор*		174.458	640	0,4	13.954	8,7
Денарски депозити	Домаќинства	41.751	-1.172	-2,7	-1.931	-4,4
	Претпријатија	39.325	1.011	2,6	-1.704	-4,2
	Вкупно	88.263	-119	-0,1	-816	-0,9
Девизни депозити	Домаќинства	67.093	2.278	3,5	14.233	26,9
	Претпријатија	17.855	-1.604	-8,2	-452	-2,5
	Вкупно	86.195	759	0,9	14.770	20,7
Вкупни депозити на домаќинства		108.844	1.106	1,0	12.302	12,7
Вкупни депозити на претпријатија		57.180	-593	-1,0	-2.156	-3,6

*Вклучува депозитни пари

Извор: Народна банка на Република Македонија.

Табела 10
Кредити на приватниот сектор
(во милиони денари)

		состојба	месечна промена		годишна промена	
		28.02.2009	износ	%	износ	%
Вкупни кредити на приватен сектор		175.397	2.097	1,2	39.421	29,0
Денарски кредити	Домаќинства	66.956	-44	-0,1	15.507	30,1
	Претпријатија	68.784	2.084	3,1	16.364	31,2
	Вкупно	135.992	2.068	1,5	31.872	30,6
Девизни кредити	Домаќинства	4.327	-39	-0,9	1.768	69,1
	Претпријатија	34.938	-45	-0,1	5.657	19,3
	Вкупно	39.405	29	0,1	7.549	23,7
Вкупни кредити на домаќинства		71.283	-83	-0,1	17.275	32,0
Вкупни кредити на претпријатија		103.722	2.039	2,0	22.021	27,0

Извор: Народна банка на Република Македонија.

Табела 11
Каматни стапки

	февруари 2009 година	месечна промена	годишна промена
	во %	во процентни поени	
Каматна стапка на аукциите на благајнички записи (28 дена)	7,00	0,0	1,9
Просечна пондерирана каматна стапка на пазарот на пари (МБКС)*	4,93	-0,3	1,9
Каматна стапка на државни записи со рок на достасување од три месеци	7,80	0,37	2,8
	јануари 2009 година	месечна промена	годишна промена
	во %	во процентни поени	
Пондерирани активни каматни стапки на банките	9,7	-0,1	-0,1
Пондерирани пасивни каматни стапки на банките	6,8	0,3	1,3

*се однесува на билатералните тргувања.

Извор: Народна банка на Република Македонија.